

si je dobil s svojimi »Skřivánčí písně« (škrjančeve pesmi) naglo povsodi prijatelj; ti so mu ostali še tudi po najnovejših njegovih proizvodih, v katerem mu je lira srečno zazvenela v duhu narodnih pesmij. Izmed drugih pesnikov neduhovnikov omenjam »Pootavskega starca« Adolfa Heyduka, Zeyera, Krásnohorského, Legera, Kaminského, Klášterského, oba Kvapila itd., katerim se družijo še drugi mlajši in starejši pesniki različne smeri in raznolikega jedra. V lepovstvu pa je sedaj najbolj priljubljen Alojz Jirásek, katerega mnogi spisi so v resnici vse hvale vredni; nekateri pa se ne morejo priporočevati zaradi nekatoliškega duha, ki veje v njih. K spisom prve vrste štejemo razven drugih tudi roman »F. L. Věk«, ki je poslednji dve leti izhajal v »Osvěti«; tu slika pisatelj mojstersko in jako zanimivo prve dobe naše narodne probuje h koncu minulega stoletja.

Razven Jiráskova goji roman tudi Václav Vlček, in treba je pripoznati, da je mnogo njegovih del v resnici dragocenih in v vsakem obziru dostojnih. Osobito so priljubljeni njegovi romani: »Dalibor«, »Zlato v ohni«, »Samohrady« in »Setník Halaburd«. »Samohrady« so predelani tudi za na oder pod imenom »Povodeň«; predelal jih je v ta namen Vlček sam, ki se je že preje pečal z dramatičnim pesništvom; to dokazuje njegova »Milada«.

Izmed pre mnogih prozajikov neduhovnikov imenujem le še Edvarda Jelínka; njegove razne »Črty« so pisane v resnici v nekem posebnem duhu — dejal bi — nekako v zaupnem duhu in jako ljubko se beró. Omenjam le njegove »Črty Varšavské« in »Kozácké črty«, dasi bi mogel imenovati še druga dela njegova z zabavno in poučno vsebino. Poleg Jelínka pišejo povesti tudi Herites, Preissová, Světlá, Podlipská, Šimáček, Lier, Kostelecký in drugi in druge; vendar odkrito priznavam, da bi med vsemi temi raznimi romani, romaneti in povestmi prvo mesto dal vendar-le »Babici« rajne Němcove in njeni »Pohorská vesnice«.

Kar se pa tiče katoliških pisateljev, jih je pa, hvala Bogu, že lepo število. Na mestu umrlih delavcev katoliških, n. pr. Vinařického, Ehrenbergera, Jablonského, Třebízského, Štulca, Pakoste itd. ni morda popolnoma enakih naslednikov, vendar po njihovih stopinjah hodijo in v njihovem duhu pišejo sedaj v verzih in v prozi med drugimi veteran katoliških pisateljev František Pravda (Vojtěh Hlinka), Alojz Dostál, Václav Kosmák, Bohumil Brodský (Zahradník), Křen, Košťál, Brynych, Šťastný, Dvořák, Kyselý in mnogo drugih. Najpriljubljenejša sta vendar Pravda in Kosmák, katerih spisi so jedro vsem knjižnicam, ki se ustanavljajo po selih. Vsak izmed njiju je res dovršil jako zaslužno delo; njuni spisi so pravi misijonarji češkega ljudstva. Pravdova »Kaplička pod lipami« in »Matka studentů«, poleg njegovih nebrojnih drugih povestic, in Kosmákovo »Kukátko«, »Chrt«, »Eugenie«, »Dobrá rada« itd. so pravi biseri v slovstvu za ljudstvo. Ravno tako bere narod jako rad tudi povesti Dostálove in spise Brodského. Oba pisatelja sta še mlada; napisala sta pa že povestij veliko število. Dostál zna zlasti ob-

delovati povesti iz socialnega življenja; Brodský pa jemlje izvečine snov iz vojaškega in lovškega življenja. Křen hodi ponajveč za Kosmákom in piše razkošne slike s Hane; Košťál pa priobčuje najrajši črtice iz pogorskega življenja, često polne humorja. Dr. Edvard Brynych, kraljevogradijski škof, je pa pravi leposlovni katoliški apologet; v obliki povestic pojasnjuje ljudstvu verske resnice, ki ločijo katoliško vero od reformovane, in sicer v resnici izborni. Njegove povesti: »Kříže a Kalichy«, »Růženka«, »Dílo lidí« itd. so najboljši pripomočki, ali bolje, katekizmi za katoliško ljudstvo v versko mešanih krajih; in kako znamenito vplivajo, vidi se iz tega, da se jih je po teh knjigah izpreobrnilo že mnogo.

Sicer pa Brynych še tudi na drug način deluje blagovito, s tem namreč, da izdava knjižice po dva krajevarja pod imenom »Slova pravdy« (besede resnice); v njih razmotrava večinoma sam v lahko umljivem zlogu najnavadnejša in najbolj pereča vprašanja, n. pr. o materijalizmu, o ateizmu, o emancipaciji, o socializmu itd.

Med pesniki-duhovniki ima sedaj po smrti Pakostini prvo mesto Vladimír Šťastný, urednik brnskega »Obzora«; njegova najlepša zbirka je dosedaj »Kytice z Moravy« in v njej »Pohádka o dvanácti měsíčkách«. Nadarjena pesnika sta tudi Ksaver Dvořák in Kyselý, katerima se zlasti legende dobro posrečijo.

(Dalje.)

POLJSKO SLOVSTVO.

Wyspy Sandwichie i Gambier w Oceanii przez X. Józefa Holubowicza T. J. W Krakowie, w drukarni »Czasu« Fr. Kluczyckiego i sp. 1892. Cena 40 kr. — Otoke sandviške in gambierske opisuje v tem delu prerano umrli urednik »Missyj katolickich«, o. Józef Holubowicz, T. J. Vsa obravnava ima dva oddelka. V prvem opisuje v treh poglavjih, z desetimi podobami in z malim zemljevidom sandviške otoke po zemljepisni legi in kakovosti, verske nazore poganskih prebivalcev, začetek in razširjanje krščanstva. V drugem delu opisuje gambierske otoke iz skupine družnih otokov: ljudi, misijonsko delovanje, težave in uspehe misijonarjev in njih upe za prihodnost. Dve sliki dopolnjujeta opisovanje. Delo je pisano jako pristrčno in v lahkem jeziku, tako, da tudi poljskega jezika manj vajenim ne bode delalo težave. Za vzgled ondotnega jezika naj služi ta-le pesmica:

He Atua ko tahi noti.	Bog je samo jeden.
R toru mea Atua.	Tri osebe so v Bogu.
R kore toru Atua	Ni treh Bogov;
He Atua ko tahi noti.	Bog je samo jeden.

Dr. J. J.

Albania. Zarysy etnograficzne, kulturalne i religijne. Skreślił X. Marcin Czerminski T. J. Wydanie ilustrowane. W Krakowie, w drukarni »Czasu« Fr. Kluczyckiego i sp. 1893. 8°. Str. 327. Cena 2 gld. — Dasi je Albanija v Evropi, ob morju, blizu dveh omikanih držav, dasi je bila v davnini — rekel bi — kulturna dežela, dasi je v preteklosti katoliška vera pridobila si mnogo tál, vendar si jo dandanes misli vsakdo kot pol — ako ne popolnoma barbarsko